Europaparlamentet
2019-2024

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor

2023/2028(INI)

13.6.2023

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om situationen för de grundläggande rättigheterna i Europeiska unionen 2022 och 2023
(2023/2028(INI))

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor

Föredragande: Katarina Barley

INNEHÅLL

Sida

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION 3

MOTIVERING 12

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om situationen för de grundläggande rättigheterna i Europeiska unionen 2022 och 2023 (2023/2028(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget),

– med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan),

– med beaktande av Europeiska unionens domstols rättspraxis[1],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2020/2092 av den 16 december 2020 om en generell villkorlighetsordning för skydd av unionsbudgeten[2] (förordningen om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen),

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/692 av den 28 april 2021 om inrättande av programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1381/2013 och rådets förordning (EU) nr 390/2014[3],

– med beaktande av rådets förordning (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten[4],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning)[5],

– med beaktande av direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen[6],

– med beaktande av rådets rambeslut 2008/913/RIF av den 28 november 2008 om bekämpande av vissa former av och uttryck för rasism och främlingsfientlighet enligt strafflagstiftningen[7],

---

[1] Bland annat: Kommissionen mot Ungern (Insyn i föreningar), mål C-78/18, EU:C:2020:476,
Mål C-241/21: Domstolens dom (andra avdelningen) av den 6 oktober 2022 I. L. mot Politsei- ja Piirivalveamet, ECLI:EU:C:2022:753.
[2] EUT L 433I, 22.12.2020, s. 1.
[3] EUT L 156, 5.5.2021, s. 1.
[4] EUT L 283, 31.10.2017, s. 1.
[5] EUT L 119, 4.5.2016, s. 1.
[6] EUT L 198, 28.7.2017, s. 29.
[7] EUT L 328, 6.12.2008, s. 55.

– med beaktande av kommissionens rekommendation (EU) 2021/1534 av den 16 september 2021 om säkerställande av journalisters och andra mediearbetares skydd, säkerhet och egenmakt i Europeiska unionen[8],

– med beaktande av kommissionens pressmeddelande av den 9 december 2021 *Ett mer inkluderande och skyddande Europa: att utöka förteckningen över EU-brott till att omfatta hatpropaganda och hatbrott* (COM(2021)0777),

– med beaktande av meddelandet från kommissionen av den 5 mars 2020 *En jämlikhetsunion: jämställdhetsstrategi för 2020-2025* (COM(2020)0152),

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 24 juni 2020 *EU-strategi för brottsoffers rättigheter (2020–2025)* (COM(2020)0258),

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 12 november 2020 *En jämlikhetsunion: Jämlikhetsstrategi för hbtqi-personer 2020–2025* (COM(2020)0698),

– med beaktande av rådets slutsatser av den 2 mars 2022 om bekämpning av rasism och antisemitism,

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 2 december 2020 *Strategi för att stärka tillämpningen av stadgan om de grundläggande rättigheterna i EU* (COM(2020)0711),

– med beaktande av kommissionens rapport av den 6 december 2022 *Ett aktivitetsfyllt medborgerligt utrymme som värn för de grundläggande rättigheterna i EU – Årsrapport för 2022 om tillämpningen av EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna* (COM(2022)0716),

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 13 juli 2022 med titeln *2022 års rapport om rättsstatsprincipen – Situationen i fråga om rättsstatsprincipen i EU* (COM(2022)0500),

– med beaktande av kommissionens rekommendation (EU) 2023/681 av den 8 december 2022 om processuella rättigheter för misstänkta och tilltalade som är frihetsberövade före rättegång och om materiella förhållanden vid frihetsberövande[9],

– med beaktande av förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om skydd för personer som deltar i den offentliga debatten mot uppenbart ogrundade rättsprocesser och rättegångsmissbruk (strategiska rättsprocesser för att hindra offentlig debatt) (COM(2022)0177) (”anti-SLAPP-direktivet”),

– med beaktande av förslaget till rådets direktiv av den 7 december 2022 om standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling av personer oavsett ras eller etniskt ursprung, likabehandling vad gäller anställning och yrke oavsett personers religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuella läggning, likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet och tillgång till och tillhandahållande av varor och

[8] EUT L 331, 20.9.2021, s. 8.
[9] EUT L 86, 24.3.2023, s. 44.

tjänster och om strykning av artikel 13 i direktiv 2000/43/EG och artikel 12 i direktiv 2004/113/EG (COM(2022)0689),

– med beaktande av förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling av och lika möjligheter för kvinnor och män i fråga om anställning och yrke och om strykning av artikel 20 i direktiv 2006/54/EG och artikel 11 i direktiv 2010/41/EU (COM(2022)0688),

– med beaktande av rapporterna från EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA), särskilt rapporterna om de grundläggande rättigheterna för 2022,

– med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna,

– med beaktande av FN:s instrument för skydd av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, rekommendationerna och rapporterna från FN:s allmänna återkommande utvärdering, rättspraxis från FN:s konventionsorgan och människorättsrådets särskilda förfaranden,

– med beaktande av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet, som öppnades för undertecknande i Istanbul den 11 maj 2011 (Istanbulkonventionen),

– med beaktande av Europarådets rapport av den 23 mars 2023 *Human Rights Defenders in the Council of Europe Area in Times of Crises* efter det rundabordssamtal om mänskliga rättigheter som anordnades av Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter i Dublin den 24–25 oktober 2022[10],

– med beaktande av utkastet till reviderat avtal om Europeiska unionens anslutning till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna av den 17 mars 2023,

– med beaktande av sin resolution av den 11 november 2021 om stärkande av demokratin och mediernas frihet och mångfald i EU: otillbörlig användning av civil- och straffrättsliga åtgärder för att tysta journalister, icke-statliga organisationer och det civila samhället[11],

– med beaktande av sin resolution av den 15 december 2021 om utvärdering av förebyggande åtgärder mot korruption, oriktiga utgifter och missbruk av EU-medel och nationella medel i samband med medel för nödåtgärder och krisrelaterade utgiftsområden[12],

– med beaktande av sin resolution av den 17 februari 2022 med rekommendationer till kommissionen om en stadga för europeiska gränsöverskridande sammanslutningar och ideella organisationer[13],

---

[11] EUT C 205, 20.5.2022, s. 2.
[12] EUT C 251, 30.6.2022, s. 48.
[13] EUT C 342, 6.9.2022, s. 225.

– med beaktande av sin resolution av den 8 mars 2022 om det krympande utrymmet för det civila samhället i Europa[14],

– med beaktande av sin resolution av den 10 mars 2022 om rättsstatsprincipen och konsekvenserna av EU-domstolens dom[15],

– med beaktande av sitt beslut av den 10 mars 2022 om tillsättning av en undersökningskommitté för att utreda användningen av Pegasus och liknande spionprogram och fastställande av föremålet för undersökningen samt kommitténs ansvarsområden, sammansättning och mandatperiod (2022/2586),

– med beaktande av sin resolution av den 9 juni 2022 om rättsstatsprincipen och det potentiella godkännandet av Polens nationella återhämtningsplan[16],

– med beaktande av sin resolution av den 6 juli 2022 om intersektionell diskriminering i Europeiska unionen: den socioekonomiska situationen för kvinnor med härkomst i Afrika, Mellanöstern, Latinamerika och Asien[17],

– med beaktande av sin resolution av den 15 september 2022 om förslaget till rådets beslut om att enligt artikel 7.1 i fördraget om Europeiska unionen fastställa huruvida det finns en klar risk för att Ungern allvarligt åsidosätter unionens värden[18],

– med beaktande av sin resolution av den 5 oktober 2022 om situationen för romer som lever i bosättningar i EU[19],

– med beaktande av sin resolution av den 15 december 2022 om misstankar mot Qatar angående korruption och det generella behovet av transparens och ansvarsskyldighet i EU:s institutioner[20],

– med beaktande av sin resolution av den 19 april 2023 om bekämpning av diskriminering i EU – det sedan länge emotsedda övergripande antidiskrimineringsdirektivet[21],

– med beaktande av sin resolution av den 11 maj 2023 om huruvida ett adekvat skydd säkerställs genom ramen för dataskydd mellan EU och USA[22],

– med beaktande av Europaparlamentets resolution av den 11 november 2021 om den första årsdagen för det faktiska förbudet mot aborter i Polen[23],

---

[14] EUT C 347, 9.9.2022, s. 2.
[15] EUT C 347, 9.9.2022, s. 168.
[16] EUT C 493, 27.12.2022, s. 108.
[17] EUT C 47, 7.2.2023, s. 184.
[18] EUT C 125, 5.4.2023, s. 463.
[19] EUT C 132, 14.4.2023, s. 29.
[20] EUT C 177, 17.5.2023, s. 109.
[21] P9_TA(2023)0111.
[22] P9_TA(2023)0204.
[23] EUT C 205, 20.5.2022, s. 44.

– med beaktande av sin resolution av den 7 juli 2022 om beslutet från Förenta staternas högsta domstol att upphäva aborträtten i USA och behovet att skydda aborträtten och kvinnors hälsa i EU,[24]

– med beaktande av sin resolution av den 3 maj 2022 om förföljelse av minoriteter på grund av trosuppfattning eller religion[25],

– med beaktande av artikel 54 i arbetsordningen,

– med beaktande av betänkandet från utskottet för konstitutionella frågor,

– med beaktande av betänkandet från utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (A9-0000/2023), och av följande skäl:

A. Europeiska unionen bygger på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och de mänskliga rättigheterna, enligt vad som fastställs i artikel 2 i EU-fördraget och stadgan. Dessa värden bör delas av medlemsstaterna.

B. Mediernas frihet, mångfald och oberoende och journalisters säkerhet är avgörande delar av rätten till yttrande- och informationsfrihet och är mycket viktiga för EU:s och medlemsstaternas demokratiska funktionssätt. Under de senaste åren har journalister och medieaktörer i Europa och utomlands hotats i allt högre grad.

C. Korruption är ett allvarligt hot mot demokratin och rättsstatsprincipen. Det finns ihållande och allvarlig oro över kampen mot korruption i vissa medlemsstater. Förordningen om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen syftar till att skydda unionens budget mot överträdelser av rättsstatsprincipen.

D. Rättsväsendets oberoende – ett grundläggande krav för den demokratiska maktfördelningsprincipen och centralt för att garantera respekten för de grundläggande rättigheterna – hotas allvarligt eller undergrävs till och med strukturellt i vissa medlemsstater.

E. I mars 2023 bedömde Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter att situationen för människorättsförsvarare i Europa har försämrats oroväckande.

F. Det har förekommit flera incidenter där migranter dött och de mänskliga rättigheterna kränkts vid de europeiska gränserna på grund av ineffektiv förvaltning och oproportionerligt våld från myndigheternas sida.

G. Det har förekommit ett organiserat bakslag för kvinnors och flickors rättigheter under de senaste åren. Förekomsten av könsrelaterat våld, inklusive sexuellt våld och våldtäkt, är fortfarande hög i hela Europeiska unionen.

H. Förekomsten av diskriminering på grund av ras eller etniskt ursprung ligger på en konstant hög nivå, både över tid och mellan olika befolkningsgrupper i olika medlemsstater. Antisemitism, islamofobi och rasism är ständigt förekommande former

[24] EUT C 47, 7.2.2023, s. 268.
[25] EUT C 465, 6.12.2022, s. 33.

av hat och diskriminering. Högerextremism utgör ett särskilt hot mot personer som drabbas av diskriminering och mot samhället som helhet.

I. Diskriminering och våld mot hbtqi-personer i hela EU kvarstår. Hbtqi-personer diskrimineras och utestängs fortfarande i flera medlemsstater.

J. Incidenter med hatpropaganda har stadigt blivit vanligare inom EU under de senaste åren[26], till stor del på grund av det ökande antalet användare av sociala medier och det faktum att hatpropaganda frodas på nätet. Hatpropaganda kan leda till hatbrott.

K. EU är baserat på främjande av sociala, kulturella och ekonomiska rättigheter.

L. EU:s anslutning till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna är en skyldighet enligt artikel 6.2 i EU-fördraget och fortsätter att ha hög prioritet.

Rättsstatsprincipen och tillgång till rättslig prövning

1. Europaparlamentet fördömer kraftfullt att ytterligare ett globalt rekord för antalet fängslade journalister slogs 2022. Parlamentet efterlyser en snabb överenskommelse om anti-SLAPP-direktivet, som bör ge ett betydande och brett skydd mot otillbörliga rättsprocesser.

2. Europaparlamentet är djupt oroat över den ökande korruptionen i vissa medlemsstater, särskilt fall där höga tjänstemän och politiker är inblandade. Parlamentet är oroat över de varierande genomförandenivåerna av EU:s ram för korruptionsbekämpning i medlemsstaterna.

3. Europaparlamentet betonar att rättsväsendets oberoende och effektiva kontroller och motvikter, som kan variera mellan medlemsstaterna, är viktiga delar av rättsstatsprincipen. Parlamentet fördömer alla försök från medlemsstaternas regeringar att utöva politiskt inflytande över eller kontroll över rättsväsendets oberoende beslutsfattande.

4. Europaparlamentet stöder användningen av faciliteten för återhämtning och resiliens och de övergripande nödvändiga villkoren för att frysa EU-finansiering för att bekämpa korruption och tillbakagång avseende rättsstatligheten i medlemsstaterna. Parlamentet betonar att medel som begränsas genom olika villkorlighetsåtgärder endast får frigöras när viktiga rättsstats-, korruptions- och människorättsfrågor verkligen och på lämpligt sätt åtgärdas. Parlamentet uppmanar Europeiska rådet att fastställa om Ungern har begått allvarliga och ihållande överträdelser av EU:s värden enligt artikel 7.2 i EU-fördraget.

Friheter

5. Europaparlamentet noterar de ökande hoten mot förenings-, yttrande- och mötesfriheten. Parlamentet upprepar att rätten till fredliga sammankomster endast kan

[26] Briefing i korthet *Combating hate speech and hate crime in the EU*, Europaparlamentets utredningstjänst, juni 2022.

begränsas om det föreskrivs i lag och om det är nödvändigt och proportionerligt för att skydda ett allmänt intresse som erkänns av unionen eller andras rättigheter och friheter.

6. Europaparlamentet betonar att för att säkerställa rätten till yttrande- och informationsfrihet, som är grundläggande för alla demokratier, måste information vara allmänt tillgänglig och mångsidig, och understryker att konstnärlig frihet måste garanteras.

7. Europaparlamentet understryker de civilsamhälleliga organisationernas avgörande roll för att främja aktivt medborgarskap, grundläggande rättigheter och demokratiskt deltagande i Europa. Parlamentet efterlyser en strategi från kommissionen och gemensamma regler i alla medlemsstater för att främja en rättslig och politisk miljö som är fri från avskräckande effekter, hot och attacker.

8. Europaparlamentet påminner om att enligt artikel 6 i stadgan har alla rätt till frihet och säkerhet, vilket innebär att alla inom unionen bör skyddas från olagliga och godtyckliga gripanden.

9. Europaparlamentet fördömer ökningen av antisemitiska, antiislamiska och rasistiska incidenter i EU. Parlamentet fördömer att fall av diskriminering, rasistiska och främlingsfientliga brott ofta inte rapporteras till myndigheterna, vilket i praktiken leder till straffrihet.

10. Europaparlamentet påpekar att datafieringen av vardagslivet och dataskandaler innebär att rätten till skydd av personuppgifter blir allt viktigare. Parlamentet upprepar sin oro över den ojämna tillämpningen av den allmänna dataskyddsförordningen.

11. Europaparlamentet fördömer kraftfullt de utbredda kränkningarna av de grundläggande rättigheterna och de nationella myndigheternas användning av oproportionerligt våld vid unionens gränser.

Jämställdhet och värdighet

12. Europaparlamentet fördömer att förslaget om det övergripande antidiskrimineringsdirektivet har varit blockerat i rådet i 14 år.

13. Europaparlamentet påminner om att könsrelaterat våld är mycket vanligt i alla medlemsstater i unionen. Parlamentet fördömer tillbakagången när det gäller kvinnors rättigheter i vissa medlemsstater, särskilt nekandet av tillgång till säkra och lagliga aborter.

14. Europaparlamentet påminner om att hatbrott och hatpropaganda som motiveras av rasism, främlingsfientlighet, religiös intolerans eller en persons funktionsnedsättning, sexuella läggning, könsidentitet, könsuttryck och könsegenskaper är extrema exempel på diskriminering.

15. Europaparlamentet välkomnar kommissionens initiativ att utöka förteckningen över EU-brott i artikel 83.1 i EUF-fördraget till att omfatta hatpropaganda och hatbrott.

16. Europaparlamentet välkomnar att kommissionen för första gången åberopade en isolerad överträdelse av artikel 2 i EU-fördraget när den hänvisade den ungerska ”barnskyddslagen”, som kamouflerade andra ändamål, till EU-domstolen.

Sociala, ekonomiska och miljömässiga rättigheter

17. Europaparlamentet erkänner att fattigdom är en annan form av diskriminering som leder till kränkningar av de grundläggande rättigheterna. Parlamentet uppmanar kommissionen, rådet och medlemsstaterna att utveckla strategier för att minska fattigdomen, med särskild uppmärksamhet på barn.

18. Europaparlamentet välkomnar rådets rekommendation av den 30 januari 2023 om tillräcklig minimiinkomst[27] som säkerställer aktiv inkludering som ett steg framåt i genomförandet av princip 14 i den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

19. Europaparlamentet betonar att digitaliseringen är en övergripande process som påverkar tillgången till alla tjänster, särskilt hälso- och sjukvård, och utövandet av grundläggande rättigheter.

20. Europaparlamentet konstaterar att bostäder inte är en handelsvara, utan en nödvändighet, och är en förutsättning för att kunna delta fullt ut i samhället.

21. Europaparlamentet välkomnar erkännandet från FN:s råd för mänskliga rättigheter av den universella rätten till tillgång till en hälsosam och hållbar miljö den 8 oktober 2021.

Institutionella skyddsåtgärder för grundläggande rättigheter

22. Europaparlamentet välkomnar de framsteg som gjorts sedan förhandlingarna om EU:s anslutning till Europakonventionen återupptogs i juni 2020 och den preliminära överenskommelsen om utkastet till reviderade anslutningsinstrument som nåddes i mars 2023.

23. Europaparlamentet stöder FRA:s arbete med att analysera uppgifter för att dokumentera diskriminering och välkomnar den fortsatta utvecklingen på detta område. Parlamentet välkomnar kommissionens förslag till två direktiv om standarder för jämlikhetsorgan, som syftar till att säkerställa bättre genomförande och efterlevnad av EU:s antidiskrimineringsregler.

24. Europaparlamentet påminner om vikten av att EU-domstolens relevanta rättspraxis upprätthåller respekten för de grundläggande rättigheterna och vidare definierar rättsstatsprincipen.

°

° °

25. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och

[27] EUT C 41, 3.2.2023, s. 1.

kommissionen.

MOTIVERING

Respekten för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheterna är Europeiska unionens grundläggande värden enligt artikel 2 i EU-fördraget och stadgan om de grundläggande rättigheterna. Både EU-institutionerna och medlemsstaterna är skyldiga att upprätthålla och aktivt främja dessa värden. Föredraganden anser att det under de senaste åren har skett en oroväckande nedgång i respekten för de grundläggande rättigheterna i hela EU och att samförståndet om de gemensamma europeiska värdena riskerar att sönderfalla.

Under åren 2022 och 2023 mötte EU nya utmaningar som saknade motstycke. Samtidigt som man fortfarande hanterade de negativa effekterna av covid-pandemin tillförde Rysslands anfallskrig mot Ukraina en tillströmning av miljontals människor som tvingades lämna sina hem. Följaktligen bör betänkandet på lämpligt sätt återspegla frågor om grundläggande rättigheter som uppstår till följd av dessa omständigheter, inbegripet men inte begränsat till i) användningen av nödlagstiftning och dess inverkan på utrymmet för civilsamhälleliga organisationer, ii) de fria mediernas roll för de demokratiska systemens funktion och iii) skyddet av sociala rättigheter och iv) skyddet av grundläggande rättigheter för flyktingar och migranter.

Föredragandens förhållningssätt

Föredraganden strävar efter att få till stånd ett omfattande betänkande som återspeglar den viktigaste utvecklingen under de aktuella åren.

Betänkandet bör i första hand återspegla de allmänna tendenserna vad gäller situationen för de grundläggande rättigheterna i Europeiska unionen under åren 2022 och 2023. Betänkandet bör dock även omfatta systemiska problem i enskilda medlemsstater, förutsatt att det finns ett pågående förfarande i frågan på EU-nivå, inklusive förfaranden enligt artikel 7 i EU-fördraget, överträdelseförfaranden och domar från EU-domstolen och Europadomstolen.

Struktur

För att kunna täcka alla relevanta delar är förslaget till betänkande uppbyggt kring de viktigaste grupperna av grundläggande rättigheter, i stort sett baserat på kapitlen i stadgan om de grundläggande rättigheterna. I stället för att bara fokusera på vissa prioriteringar eller specifika grupper, och mot bakgrund av den maximala längden på fyra sidor för initiativbetänkanden, försöker föredraganden tillhandahålla en allmän översikt över hur alla frågor om grundläggande rättigheter kan kategoriseras. Det kan och kommer att berikas under ändringsfasen.

Huvudkategorierna är:

Rättsstatsprincipen och tillgång till rättslig prövning

Detta kapitel omfattar bland annat de fria mediernas roll, användningen av nödlagstiftning, parlamentariska rättigheter, rättsväsendets oberoende, effekterna av korruption och

rättsstatsförfaranden på EU-nivå.

Friheter

Detta kapitel omfattar bland annat kollektiva friheter, såsom mötesfrihet och föreningsrätt samt individuella friheter, såsom rätten till frihet och säkerhet, tankefrihet, skydd av personuppgifter, yttrande- och informationsfrihet samt asylrätt.

Jämställdhet och värdighet

Detta kapitel omfattar bland annat rätten till icke-diskriminering på grund av kön, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning. Det omfattar också rätten till respekt för en persons fysiska och psykiska integritet, särskilt när det gäller hatpropaganda och hatbrott.

Sociala, ekonomiska och miljömässiga rättigheter

Detta kapitel omfattar bland annat fattigdom som diskriminering, sociala ojämlikheter, digital fattigdom, bostäder, tillgång till utbildning, tillgång till sysselsättning, rätten till kollektivförhandlingar och rätten till tillgång till en hälsosam och hållbar miljö.

Institutionella skyddsåtgärder för grundläggande rättigheter

Detta kapitel omfattar bland annat rollen för institutioner såsom Europarådet och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, Europeiska domstolen, Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, Europeiska åklagarmyndigheten samt nationella domstolar och nationella organ för främjande av likabehandling.